

Initiatiefvoorstel maatwerk sociaal domein

6 februari 2021

Zoals aangekondigd heeft de griffie deze week een overzicht opgesteld van de door fracties gewenste breedte en diepte van het onderzoek als reactie op de voorlopige vraagstelling in het concept raadsvoorstel. Hartelijk dank voor het meedenken tot zover! Bij de inbreng op het initiatiefvoorstel geven we als initiatiefnemers (GL en EA) alvast een korte reactie. Hopelijk ontstaat met deze schriftelijke voorbereidingsronde een brede basis voor het in te stellen raadsonderzoek. Als dat het geval is zou het gesprek in de sted. cie 8/2 zich toe kunnen spitsen op de vraag welke partijen mee willen doen met het initiatiefvoorstel of het willen steunen. In de commissie kunnen we vanzelfsprekend verder met elkaar van gedachte te wisselen, waarbij we er met z'n allen verantwoordelijk voor zijn om er een heldere opdracht van te maken en de signalen vanuit de samenleving recht te doen. Wij zien graag dat de griffie de redactie van de uiteindelijke teksten met een grotere groep initiatiefnemers afstemt.

We willen benadrukken dat de vraagstelling die in het initiatiefvoorstel is opgenomen de in te stellen commissie richting geeft, maar dat deze de vraagstelling waarmee wordt gewerkt zelf kan preciseren en eventueel aanvullen. Het lijkt ons nuttig om deze schriftelijke voorbereidingsronde met het definitief door de raad aangenomen voorstel mee te sturen naar de in te stellen commissie.

BBE

Voor BBE is de vraagstelling:

Geef inzicht in de feitelijke situatie door middel van aantallen casussen, de hoeveelheid bezwaarschriften, hoeveel gegrond en hoeveel ongegrond verklaard. Wat is de scheidslijn tussen de verantwoordelijkheid van de gemeente en de verantwoordelijkheid van vrijwilligersorganisaties, zoals DPE (M.a.w. wanneer wordt het een DPE casus). Te verkennen in hoeverre en op welke wijze de ruimte voor lokaal maatwerk in het sociaal domein in de praktijk wordt gebruikt, daarbij aandacht te hebben voor mogelijke weeffouten of een spanningsveld tussen wettelijke regels en de uitvoeringspraktijk en de acties die Enschede hierop inzet. Dit te vergelijken met vergelijkbare gemeenten qua problematiek en omvang.

Reactie GL en EA: We zien veel overlap met de vraagstelling in het initiatiefvoorstel. Onderscheidend in de reactie van BBE lijkt ons ten eerste een vergelijking met andere gemeenten en ten tweede het belang dat wordt gehecht aan het kwantitatief inzichtelijk maken van de uitvoeringspraktijk en de onderhavige problematiek. Dit kwantitatieve aspect willen we meenemen in de vraagstelling in het initiatiefvoorstel. Om de onderzoeksopdracht vanuit de raad uitvoerbaar te houden lijkt ons een vergelijking met andere gemeenten niet verstandig. Wij stellen voor om de reactie van BBE, met de andere reacties aan de in te stellen commissie mee te geven.

CDA

CDA heeft drie punten:

1. Intentie van onderzoek
 - a. Moet nadrukkelijk gaan om leeronderzoek, om leereffecten voor allen
2. De breedte van de vraagstelling
 - a. Het zou de gehele beleidscyclus moeten omvatten, van kaders tot en met evaluatie, leren en bijstellen, kortom de gehele keten
 - b. Het moet in die zin dus niet alleen bestuur en uitvoering maar ook gemeenteraad spiegel voorhouden
 - c. Er moet voldoende aandacht zijn voor de wijze waarop de uitspraken van bezwaar en beroep, ombudsman, KC daadwerkelijk onderdeel zijn van lerende organisatie (keten)
 - d. Juist omdat je de hele cyclus moet belichten, zou je je moeten beperken tot 1 beleidsterrein. Bij voorkeur participatiewet, omdat dit langste loopt en meeste casuïstiek lijkt te leveren
3. Realistische planning

- a. Zorg van te voren dat je realistische planning aanhoudt: zodra je de vraagstelling scherper hebt en domein meer afgeperkt, moet je kritisch zijn of de doorlooptijd van 10 weken niet te kort is om echt goed te leren

Reactie GL en EA: We zien veel overlap met de vraagstelling in het initiatiefvoorstel. Wij hebben geen bezwaar tegen de term 'leeronderzoek' en willen die overnemen in het initiatiefvoorstel. Maar wat bedoelen we daarmee? We vinden het niet wenselijk om de focus richting een 'mediationstraject' te verschuiven: we stellen zoveel mogelijk relevante vragen n.a.v. de signalen van o.a. DPE en zijn op zoek naar objectieve bevindingen en conclusies, ongeacht de impact. Maar het doel is uiteindelijk, voor zover daartoe aanleiding wordt gegeven door het onderzoek, verbetering aan te brengen in beleid en uitvoering – kortom te leren. De commissie spreekt wat ons betreft niet met meel in de mond. We zijn het eens dat de gehele beleidscyclus (daaronder begrepen de rol van de gemeenteraad) onderwerp van onderzoek kan zijn. Ook zijn we het eens dat het lerende effect van juridische uitspraken, KC en Ombudsman belangrijke onderzoeksthema's zijn die op de vraagstelling in het voorstel overgenomen kunnen worden.

Veel fracties uiten zorgen over de uitvoerbaarheid van het onderzoek en de planning. Zo stelt de PvdA voor om het onderzoek in te perken door de uitvoering van de Jeugdwet buiten beschouwing te laten. Gelet op de gesprekken met DPE kunnen wij ons hier niet in vinden (er werd volgens ons ook casuïstiek op dit terrein genoemd), maar ook niet omdat het sociaal domein een geheel vormt dat we hier onderzoeksmatig willen benaderen. De planning kunnen we niet aan de voorkant helemaal dichttimmeren, ook hierover zal de commissie met de raad als opdrachtgever in overleg kunnen treden. Ook prioritering van onderzoeksvragen laten we graag aan de commissie over. Wij stellen voor om de reactie van het CDA, met de andere reacties aan de in te stellen commissie mee te geven.

CU

Waar zit ruimte.

Welk deel van het beleid is verplicht door Den Haag en waar zit beleidsvrijheid voor de gemeente. En waar beleidsvrijheid is voor de gemeente, wordt die vervolgens ingeperkt door financiële mogelijkheden van de gemeente?

Wat gebeurt er aan voorlichting bij bestaande en nieuwe cliënten Participatiewet.

Doel van de Participatiewet is wat de ChristenUnie betreft dat mensen zoveel mogelijk meedoen. Kan het zo zijn dat door het handelen van de gemeente Enschede mensen de moed verliezen om meer mee te doen? Waar zit dat dan in? (hoge boete, uitzichtloosheid etc.)

Hoe streng zijn wij in verhouding tot vergelijkbare gemeenten en een paar gemeenten in Twente?

Hebben wij de naam, of zijn we echt veel strenger dan de rest?

Wat is er veranderd in de werkinstructie sinds 2018, toen dit college aan de slag ging met meer warme lucht in het hele sociale domein. Voelen medewerkers dit ook?

Als we het aantal bezwaar en beroepsprocedures willen halveren, welke maatregelen horen daar dan bij?

Wat is er in de afgelopen jaren geleerd van de klachten die binnengekomen zijn bij de KC en via DPE en andere partners, waar is beleid dan wel instructie aangepast.

Diaconaal Platform Enschede

Diaconaal platform geeft aan een grote stijging te zien in hulpvragen. Waardoor komt dit? hebben ze teveel reclame gemaakt, wordt er veel doorverwezen door wijkcoaches en Stadsbank? Hoe zijn die verhoudingen afgelopen jaren?

Hoe is de opbouw van de hulpaanvragen bij DPE? Welke vragen zijn Participatiewet, welke WMO? Welke vragen zijn lokaal beleid dan wel Belastingdienst, GBTwente etc.

Reactie GL en EA: We zien veel overlap met de vraagstelling in het initiatiefvoorstel. Onderscheidend in de reactie van CU is onder meer de vraag of de gemeente lering heeft getrokken uit signalen of klachten vanuit DPE en andere 'partners' (en de media). Dit is een aanvullende onderzoeksvraag die

de commissie desgewenst kan oppakken. Wij beschouwen dit onderzoek als een poging uitiem recht te doen aan de diverse signalen die de afgelopen jaren over de uitvoering van het sociaal domein bij de politiek zijn neergelegd. In die zin komt het stellen van de vraag die de CU terecht stelt wellicht te vroeg. V.w.b. vergelijking met andere gemeenten zie ook BBE; v.w.b. bezwaar en beroep zie ook reactie CDA. Wij stellen voor om de reactie van de CU, met de andere reacties aan de in te stellen commissie mee te geven.

D66

Wij zien grond voor het volgende:

Te verkennen in hoeverre en op welke wijze de ruimte voor lokaal maatwerk in het sociaal domein in de praktijk wordt gebruikt,

Daarbij aandacht te hebben voor mogelijke weeffouten of een spanningsveld tussen wettelijke regels en de uitvoeringspraktijk en de acties die Enschede hierop inzet,

Waar dat kan concrete casussen te benoemen en inzichtelijk te maken aan de raad

Waar mogelijk te vergelijken met andere gemeenten

Voor al het overige benoemd in het raadsvoorstel zien wij op dit moment geen grond. Hoe en wie precies heb ik bewust nog niet geformuleerd.

Reactie GL en EA: We zien veel overlap met het initiatiefvoorstel en (mede op basis van de overige reacties) geen reden om een groot deel van het initiatiefvoorstel aan te passen of weg te doen. V.w.b. vergelijking met andere gemeenten zie ook bij BBE. Het beoordelen van de mogelijkheden om concrete casuïstiek te benoemen laten we graag aan de commissie over. Voor ons staat voorop dat de bevindingen en de conclusies van de commissie zodanig inzichtelijk worden gemaakt dat er inhoudelijk gevolg aan gegeven kan worden, in beleid en uitvoering en evt. in de vorm van signalering van problemen bij de beleidsmakers in Den Haag. Wij stellen voor om de reactie van D66, met de andere reacties aan de in te stellen commissie mee te geven.

Denk

Steunt voorstel. Verder geen opmerkingen.

Reactie GL en EA: Bedankt. We hopen dat DENK ook mee kan gaan in de voorgestelde aanpassingen n.a.v. de binnengekomen reacties vanuit andere fracties.

DPE

Geen opmerkingen. Vaart op deskundigheid van andere woordvoerders in dezen.

Reactie GL en EA: Bedankt. We hopen dat DPE ook mee kan gaan in de voorgestelde aanpassingen n.a.v. de binnengekomen reacties vanuit andere fracties.

PvdA

Wanneer je naar de brieven, input van DPE kijkt, heeft men het telkens over de Participatiewet en de WMO wet. Hier moeten we ons dan ook op richten en niet ook nog eens de Jeugdwet er bij invliegen. Is ons voorstel. En ook niet de wijkteams.

Het initiatiefvoorstel zien wij als een memo, startstuk om na de vergadering van maandag een gezamenlijk stuk voor op te stellen.

Onderzoeksvragen:

1. Welke knelpunten vloeien voort uit de Participatiewet en de WMO wet? Volgens uitvoerders, handhavers, toetsers, kwaliteitsmedewerkers, cliënten, diaconaal platform, andere vrijwilligers; kunnen we hen bevragen?
2. Welke keuzevrijheid/ruimte mist/heeft de gemeente in het uitvoeren van die wetgeving? En waar pakken we die ruimte ten faveure van de inwoner? Waar ligt de ruimte? Waar mogen we zelf beleid op ontwikkelen?
3. Wordt gebruik gemaakt van de 'kan' bepalingen en bieden die meer keuzevrijheid?
4. Of wordt die keuzevrijheid (indirect) door andere artikelen of wetten van tafel geveegd?

5. Waar wringt de schoen tussen de wetgeving en de praktijk? Tegen welke dilemma's loopt het college, ambtenaren, diaconaal platform, cliënten aan?
6. Gaan wij vroegtijdig met onze inwoners in gesprek alvorens een maatregel, boete op te leggen of wanneer er geen indicatie wordt afgegeven/anders wordt ingevuld om zo tot een maatwerkoplossing te komen?
7. Brengt de huidige wet- en regelgeving inwoners verder? In die zin dat het meedoen bevordert.
8. Wat wordt eraan gedaan om beroep- en bezwaarprocedures te voorkomen?
9. Hoe streng/mild zijn wij in vergelijking met andere gemeenten? Is er een trend te bespeuren? Waarom?

Reactie GL en EA: We zien in de reactie van de PvdA veel overlap met het initiatiefvoorstel en (mede op basis van de overige reacties) geen reden om een groot deel daarvan aan te passen. Wat we hebben ingebracht lijkt als basis te kunnen dienen voor een breed gedragen initiatiefvoorstel.

Onderscheidend lijkt de reactie van de PvdA vooral bij de vragen genummerd hierboven 1, 6, 7, 8 en 9. Behalve de laatste vraag betr. vergelijking gemeenten (zie ook bij BBE) willen we deze graag verwerken in de vraagstelling in het initiatiefvoorstel. Wij vinden het ook van belang dat de discussie over 'maatwerk' zich niet tot hardheidsclausules beperkt. Zo zouden redenen om niet terug te vorderen bij schenden van de inlichtingenplicht (Participatiewet), uitputtend zijn omschreven door de CRvB. Als de gemeente constateert dat een inwoner er eigenlijk niets aan kan doen die plicht te schenden, dan lijkt het verstandig het initiële besluit daar ook op af te stemmen. Verder lijkt het ons ook nuttig om de beleidsmakers in Den Haag te voeden met de praktijkverhalen vanuit onze gemeente (vraag 1 hierboven), laten we dat doen. Echter kunnen we niet nalaten te onderzoeken hoe de gemeente zelf omgaat met de discretionaire ruimte die er is in de uitvoering van de sociale wetten. Zie ook bij CDA v.w.b. focus onderzoek.

Tot slot willen we nog graag kwijt dat we een onderzoek naar beleid en uitvoeringspraktijk niet zouden willen richten op het vinden van dilemma's. Op deze manier verwachten we te weinig heldere conclusies te kunnen trekken over waar de gemeente het zelf beter kan doen voor de inwoner. Wij stellen voor om de reactie van de PvdA, met de andere reacties aan de in te stellen commissie mee te geven.

PVV

Hierbij onze 2 vragen die naar onze mening deel uit zou moeten maken in het onderzoek, dat het duidelijk is dat wij een onafhankelijk onderzoek willen staat buiten kijf. Als 1^e zou ik willen zeggen, dat de kreet betrouwbare overheid ver te zoeken is in Enschede

Te onderzoeken punten over de bijstand:

- Veel-aanvragers, het valt ons op dat de gemeente er alles aan doet om aanvragers te frustreren, dat kan bijvoorbeeld dat ze niet kunnen aantonen waar ze voordien van geleefd hebben (dat kan door bijdrages van familie en of vrienden) dat is vaak moeilijk aan te tonen/te bewijzen, het onderzoek loopt dan vanzelf dood, soms zijn er mensen die een 2^e of zelfs 3^e poging wagen, maar ook die pogingen worden ontsiert door niet bepaald goede medewerking van de gemeente.
- Gebrek aan fraude onderzoek door de gemeente, op basis van vermoedens bedragen terug vorderen, dit ruïneert mensen levens. Het voorbeeld van de vrouw van euro 7000 is maar een schril vergelijk bij bedragen wat ze hier durven terug te vorderen. Onderzoek dus hoe voortvarend de gemeente hierop te werk gaat.

Te onderzoeken punten over de WMO:

En juist deze vragen wil ik inbrengen omdat het college echt van plan is om deze genoemde modules te schrappen, ze hebben het nog niet gedaan maar ze zijn het wel van plan, waarom?

- Module vergoeding was, van alle 1700 patiënten waar het hier over gaat willen ze deze vergoeding module schrappen, ze moeten hun vuile was in zakken aanleveren (zieke personen) en daarvoor euro 4.50 betalen, een gemiddelde patiënt wordt hier dus behoorlijk op kosten gejaagd, terwijl het een onrechtmatige daad betreft.
- Module regie, het betreft hier slechts 250 mensen, dus vind het college dat ze deze vergoeding kunnen schrappen, de taak moet maar worden overgenomen door vrijwilligers, ook hier weer een onrechtmatige daad

Reactie GL en EA: De voorbeelden die de PVV noemt zouden wat ons betreft goed aan de orde kunnen komen in het voorgestelde onderzoek, maar lijken ons te specifiek om op voorhand in de vraagstelling te verwerken. De commissie kan die beter zelf aanvullen en preciseren. Wij stellen voor om de reactie van de PVV, met de andere reacties aan de in te stellen commissie mee te geven.

SP

Van belang zijn 2 zaken:

Het voorstel spreekt van “stakeholders”. De raad kan aangeven welke stakeholders zeker in beeld gebracht moeten worden in het onderzoek.

We moeten als raad een afspraak maken over onze eigen rol. De raad staat bij dit onderzoek op afstand, heeft geen actieve rol, maar is op afroep beschikbaar voor de commissieleden/onderzoekers.

Reactie GL en EA: We zijn het erover eens dat begeleiding van het onderzoek door de raad niet aan de commissie opgedrongen moet worden: politiek gekrakeel willen we voorkomen. Overleg geïnitieerd door de commissie lijkt ons prima. Welke gesprekspartners de commissie kiest of welke ‘stakeholders’ (raad, college, organisatie, DPE, Sociaal Hart, advocaten, inwoners), men wil betrekken om de onderzoeksvragen te beantwoorden lijkt ons ook aan de onderzoekscommissie. Wij stellen voor om de reactie van de SP, met de andere reacties aan de in te stellen commissie mee te geven.

Versteeg

Initiatiefnemers hebben perfecte voorbereiding verzorgd. Vol vertrouwen dat de vragen zoals zij die inbrengen van dezelfde perfectie zijn.

Reactie GL en EA: Bedankt. We hopen dat Versteeg ook mee kan gaan in de voorgestelde aanpassingen n.a.v. de binnengekomen reacties vanuit andere fracties.

VVD

De VVD fractie

1. is voorstander van een effectieve vorm van onderzoek
2. is tegelijk van mening dat het onderzoek zich uitsluitend moet richten op de vraagstelling zoals door DPE voorgelegd (conform rekenkamercommissie)
3. hecht sterk aan een goed onderbouwde kwantitatieve inventarisatie van feiten (hoe veel, hoe vaak, hoe groot, hoe zeer enz.)
4. wil dat de commissie de door DPE aangedragen ideeën ook bekijkt op haalbaarheid en toepasbaarheid
5. hecht grote waarde aan een advies dat tevens in beeld brengt in hoeverre Enschede in de onderzochte problematiek afwijkt van de situatie in vergelijkbare steden
6. wil scherpe focus bij de uitvoering (is ook nodig vanwege de beperkte doorlooptijd), op dat punt moet het hele voorstel nog keer kritisch worden uitgedund.

Reactie GL en EA: We denken dat we de VVD met het initiatiefvoorstel en met de reacties die we hebben gegeven goed hebben betrokken. Zo is de vraagstelling afgestemd op de gesprekken met DPE en wordt de kwantitatieve inzichtelijkheid aan de vraagstelling toegevoegd. Verder gaan we ervan uit dat de onderzoekscommissie het gesprek met DPE zal aangaan om de praktijkverhalen uit eerste hand te horen en de praktische voorstellen vanuit DPE te vernemen en te toetsen aan de realiteit. Zie ook PvdA en CDA v.w.b. focus van het onderzoek. Wij stellen voor om de reactie van de VVD, met de andere reacties aan de in te stellen commissie mee te geven.